

UCCGV

Universitair Centrum
voor Geestelijke Verzorging

**Je beste kennis in
Geestelijke Verzorging**

Varianten van (effect)onderzoek naar zingeving en geestelijke verzorging

Sjaak Körver (TST - UCGV)

26 november 2019 - ZonMw

Drie onderzoeken naar zingeving en geestelijke verzorging

- Spirituele coping bij longkankerpatiënten
(Körver, 2013)
- Case Studies Project Geestelijke Verzorging
(Walton & Körver, 2016 – 2020)
- PLOEG 2: In dialoog met je levensverhaal
(Liefbroer, Wierstra & Körver, 2019 – 2022)

Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 1

Vraagstelling

- Welke (spirituele) copingstrategieën spelen een rol bij longkankerpatiënten?
- In hoeverre kunnen onder longkankerpatiënten subgroepen of profielen worden onderscheiden op basis van de door hen gehanteerde algemene en spirituele copingstrategieën?
- Welk effect hebben (spirituele) copingstrategieën op het existentieel welbevinden van longkankerpatiënten?

Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 2

Spirituele copingstrategieën

- Ontwikkeling ‘spirituele coping vragenlijst’
- N=237 – representatief voor zuidelijk Nederland (12 poliklinieken longgeneeskunde)
- Exploratieve factoranalyse (Mplus): 4 spirituele copingstrategieën
- Volksdevotie
- Verbondenheid met een hogere werkelijkheid
- Balans
- Meditatieve praktijk

Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 3

Spirituele copingstrategieën

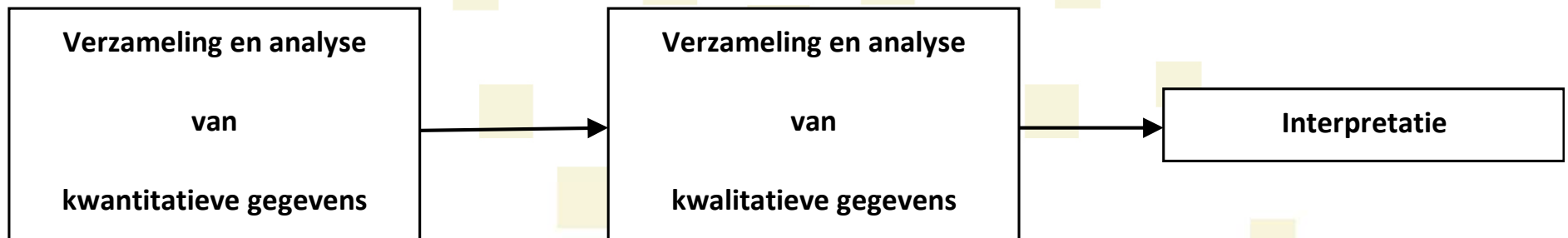
Tabel 5.13: Frequentie en percentage hoogste score spirituele copingstrategie

	<i>N (%)</i>
Volksdevotie	47 (20.0)
Verbondenheid met een hogere werkelijkheid	13 (5.5)
Balans	145 (61.7)
Meditatieve praktijk	11 (4.7)
Geen dominante strategie	19 (8.1)

Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 4

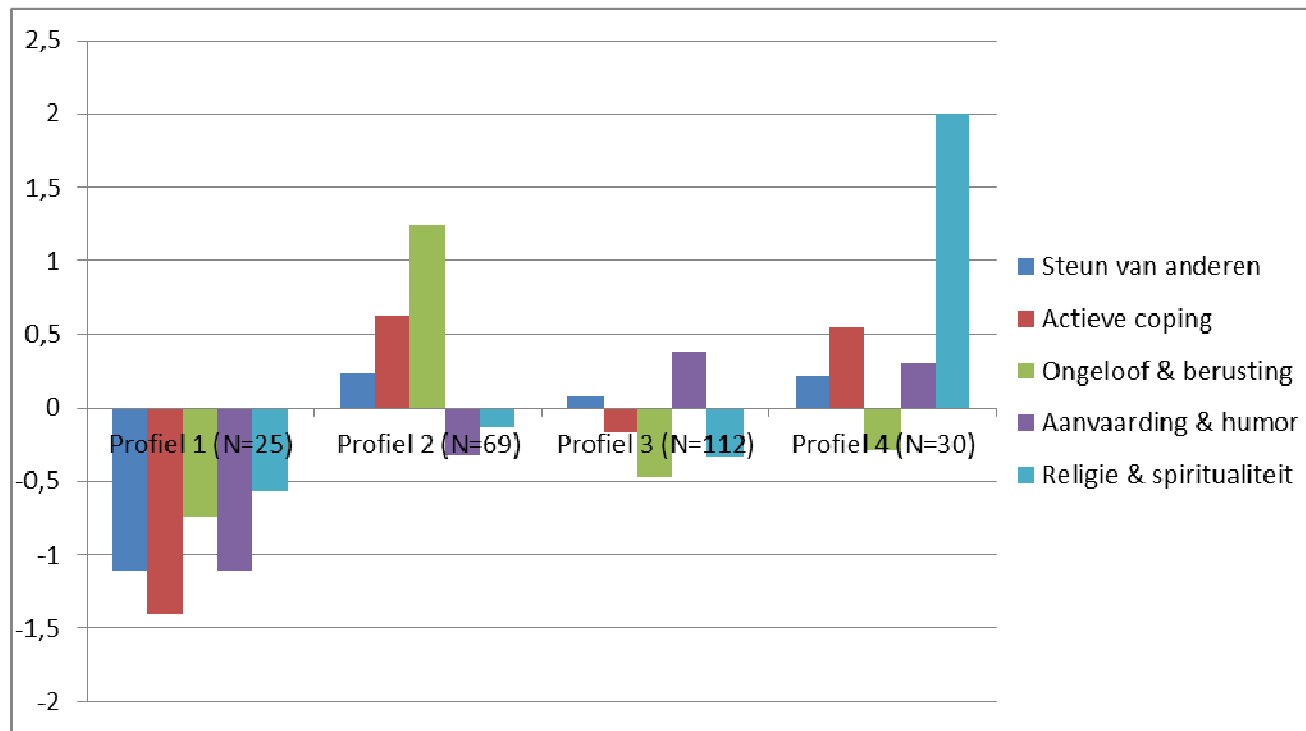
Explanatory sequential design (Creswell & Plano-Clark, 2011)

- Interviews met de twee hoogst scorende respondenten per spirituele copingstrategie
- Thematische analyse (Braun & Clarke, 2006)

Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 5

Profielen/subgroepen longkankerpatiënten o.b.v. coping

- Latente Profielen Analyse
- O.b.v. *Brief COPE*
- Vier profielen
- 1: Nauwelijks coping
- 2: Ongeloof & berusting
- 3: Aanvaarding & humor
- 4: Religie & spiritualiteit

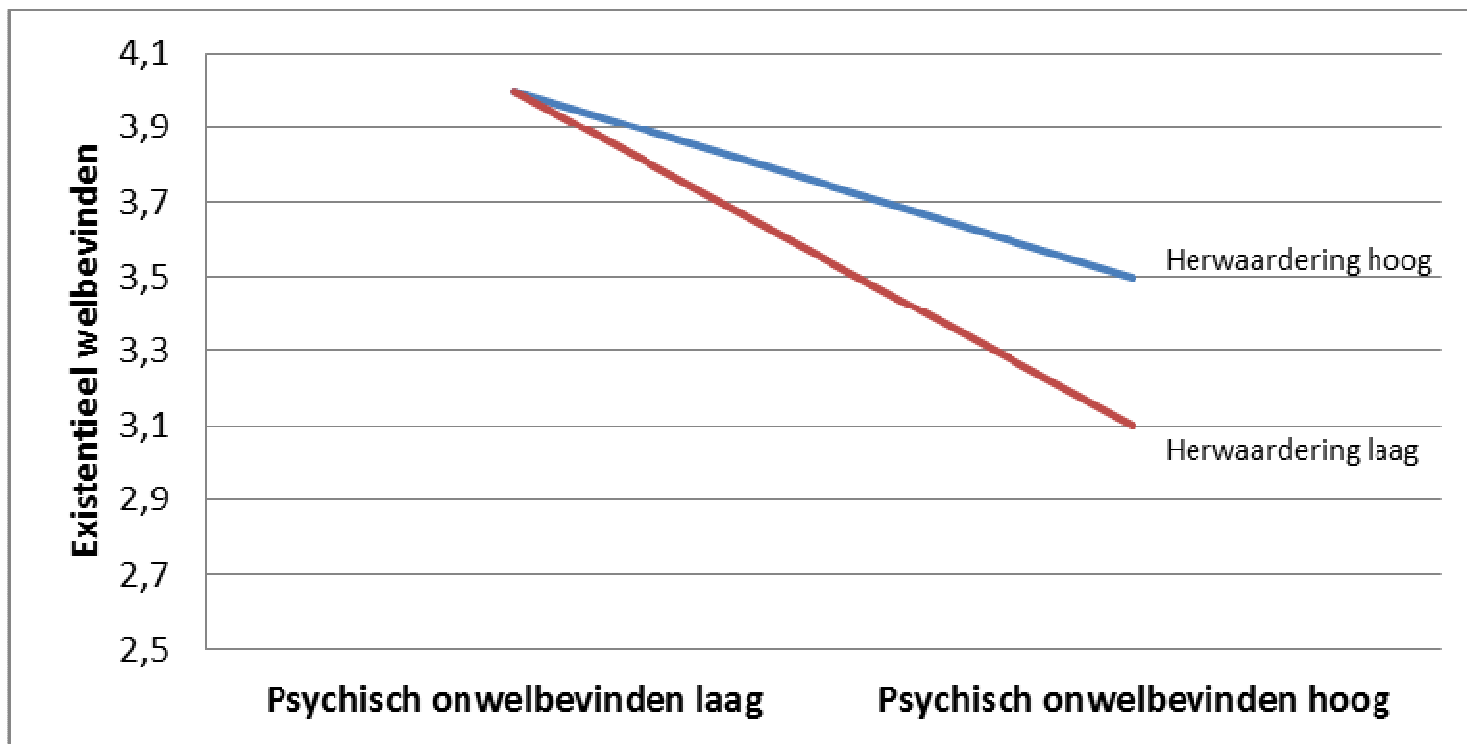
Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 5

Effecten (spirituele) copingstrategieën op existentieel welbevinden

- Structural Equation Modeling (o.b.v. latente variabelen)
- Geen directe effecten tussen (spirituele) coping en existentieel welbevinden
- Wel voorspellende waarde van leeftijd, gezinssituatie, opleidingsniveau, religieuze achtergrond en psychisch onwelbevinden
- Wel indirecte effecten via mediatie en interactie-effecten via moderatie

Spirituele coping bij longkankerpatiënten – 6

Moderatie psychisch onwelbevinden en 'positieve herwaardering'

Tussenbalans – 1

- *Mixed-methods* onderzoek
- Differentiatie in onderzoeksgroep: profielen
- Complexere modellen (incl. mediatie en moderatie)
- Complexere statistische procedures – aangestuurd door heldere modellen
- Basis voor interventie-onderzoek

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 1

Doelen

- Op het spoor komen van
 - Interventies van geestelijke verzorging
 - Doelen van interventies
 - Theorieën en modellen als basis van de interventies
 - Effecten van de interventies
 - Identificeren van (criteria of karakteristieken van) *good practices*
 - Identificeren van effect op professionaliteit bij deelnemers

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 2

Methodologische uitgangspunten

- Praktijkgestuurd effectonderzoek (Van Yperen & Veerman, 2008)
 - Aansluiting
 - Inbedding
 - Benutting
 - *Practice-based evidence*
- Responsieve methodologie (Abma & Widdershoven, 2006; Simon, 2017)
- Participerend actieonderzoek (Reason & Bradbury, 2008)
- Case study (Flyvberg, 2006; Thomas, 2011; Yin, 2014)

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 3

Werkwijze

- Format voor case study
- Selectie van case study
 - *Representatief*: wat betreft de doelgroep
 - *Paradigmatisch*: met het oog op de werkwijze van geestelijke verzorging
 - *Ongewoon*: maakt iets duidelijk of zichtbaar door het bijzondere karakter
 - *Kritisch*: een toets voor de gebruikelijke werkwijze of taakopvatting
- Recent – in derde persoon (ook tijdens bespreking) – geanonimiseerd
- Gericht op de analyse van het handelen van de geestelijk verzorger
- Format voor bespreking
- Verslag ► 2^e versie

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 4

Infrastructuur

- Samenwerking PThU en TST – projectleiders Martin Walton & Sjaak Körver
- Zes groepen: ziekenhuis – ouderenzorg – ggz – justitie – defensie – gemengd
- 56 deelnemende geestelijk verzorgers
- 10 onderzoekers van 4 universiteiten – *Research Collaboration Group*
- Stakeholders(bijeenkomst) – overeenkomsten – informed consent
- SharePoint – datamanagement
- Twee promovendi
 - Niels den Toom (PThU): professionalisering deelnemers
 - ??? (TST): analyse case studies
- Ondersteuner/onderzoeker: Renske Kruizinga

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 5

Uitkomsten

Effectiviteitsladder (Veerman & Van Yperen)

4	Werkzaam (Evidence Based): wetenschappelijk bewezen effectief
3	Doeltreffend (Practice Based): goede resultaten in de praktijk
2	In theorie effectief: theoretisch goed onderbouwd
1	Potentieel effectief: goed beschreven
0	Impliciet: niet beschreven

NEA

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 6

Effectladder (Veerman & Van Yperen)

Bewijskracht effectiviteit	Omschrijving	Type onderzoek	Ontwikkelingsniveau interventie
5. Sterke empirische aanwijzingen	Als 1 tot en met 4, maar nu is het zeer aannemelijk dat de uitkomsten door de interventie zijn veroorzaakt.	<ul style="list-style-type: none">• (Quasi-)experimenteel onderzoek en herhaalde casestudy's (N=1) met follow-up <hr/> <ul style="list-style-type: none">• (Quasi-)experimenteel en herhaald N=1-onderzoek zonder follow-up	5. Werkzaam
4. Goede empirische aanwijzingen	Als 1 tot en met 3, maar nu is het enigszins aannemelijk dat de uitkomsten veroorzaakt zijn door de interventie en de elementen waaruit deze interventie bestaat.	<ul style="list-style-type: none">• Veranderingstheoretisch onderzoek• Dose-response-onderzoek• Normgerelateerd onderzoek, kwaliteitstoetsend onderzoek en benchmarkstudies	4. Plausibel

Case Studies Project Geestelijke Verzorging – 7

Effectladder (Veerman & Van Yperen)

3. Eerste empirische aanwijzingen	Als 1 en 2, maar nu toont onderzoek aan dat de doelen zijn bereikt, cliënten tevreden zijn, problemen zijn afgenomen, vaardigheden versterkt, participatie verbeterd.	<i>Uitkomstenmonitoring:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Veranderingsonderzoek</i> • <i>Doelrealisatieonderzoek</i> • <i>Cliënttevredenheidsonderzoek</i> • <i>Onderzoek naar uitval</i> 	3. Doeltreffend
2. Theoretische aanwijzingen	Als 1, maar nu is er ook een geloofwaardige interventietheorie over hoe en waarom de interventie de beoogde uitkomsten bereikt.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Meta-analyse</i> • <i>Literatuurstudie</i> • <i>Focusgroepen</i> • <i>Grounded theory/Intervention Mapping</i> 	2. Veelbelovend
1. Descriptieve aanwijzingen, nog geen bewijskracht	De kernelementen van een interventie (doelgroep, aanpak, uitkomsten) en de personele, organisatorische en materiële context en randvoorwaarden zijn duidelijk en begrijpelijk omschreven.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beschrijvend onderzoek</i> • <i>Documentanalyse</i> • <i>Interviews</i> • <i>Delphi-panels</i> 	1. Voorwaardelijk

Tussenbalans – 2

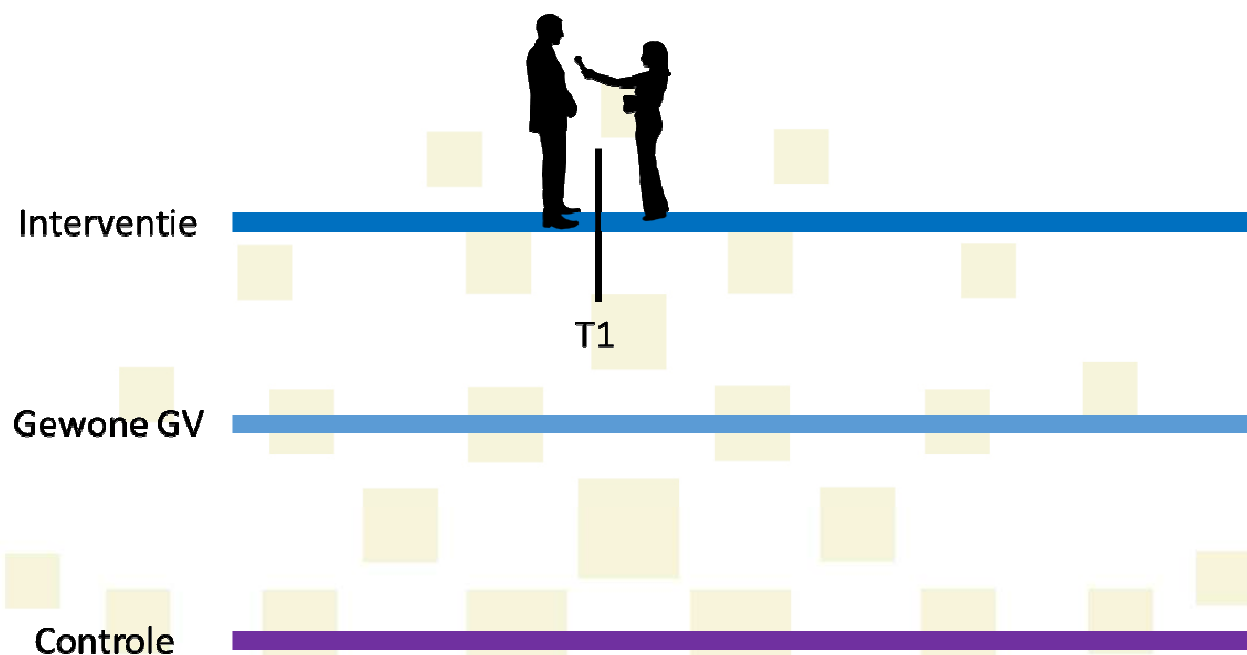
- Kwalitatief onderzoek: betekenissen en complexiteit werkelijkheid
- Van *practice-based evidence* naar *evidence-based practice*
- Sluit nauw aan bij dagelijkse praktijk
- Geschikt voor interventie-onderzoek
- Passend niveau van effectiviteit/bewijskracht

PLOEG 2: 'In dialoog met je levensverhaal' – 1

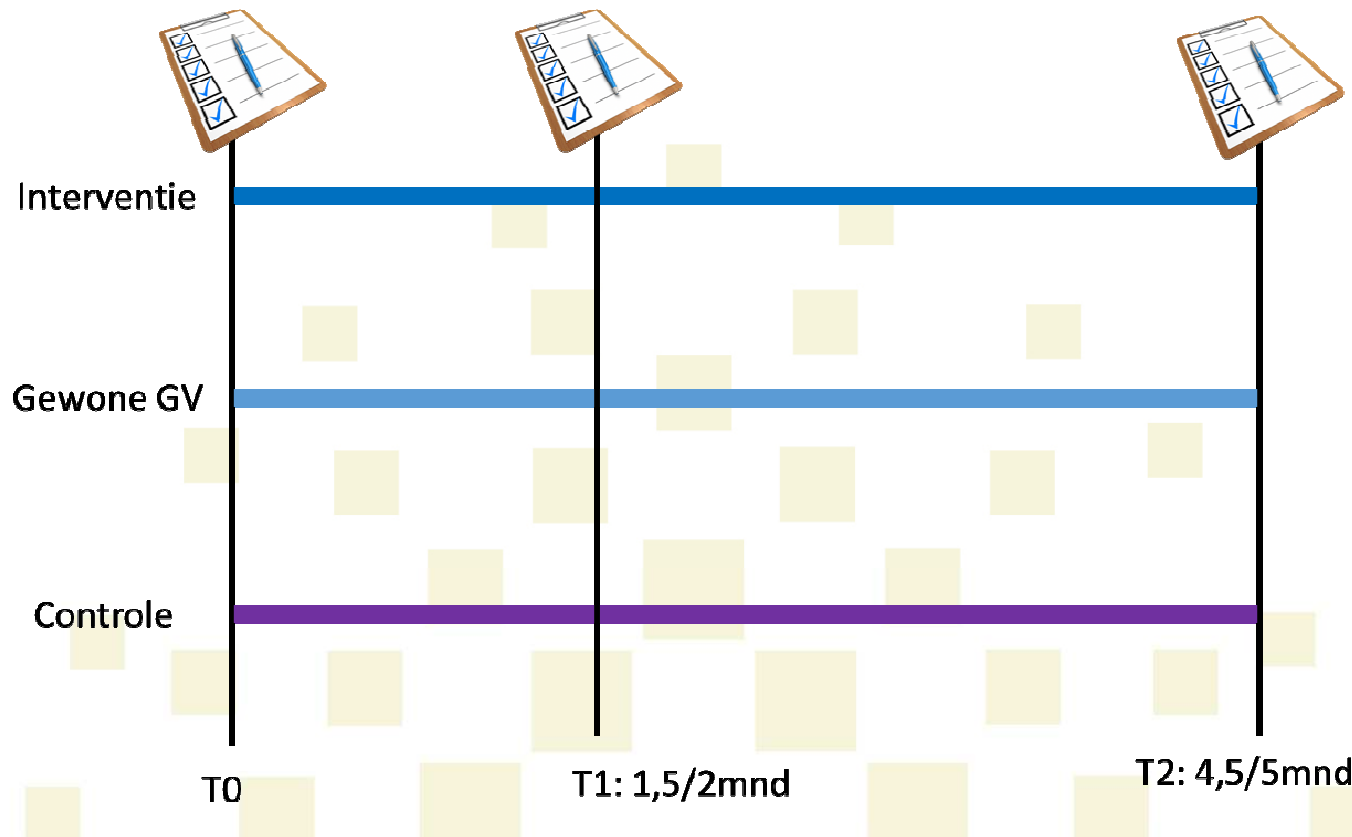
Onderzoeksvragen

- Gerandomiseerd interventie-onderzoek met drie armen: nieuwe interventie GV – gebruikelijke GV – geen interventie
 - Mensen met chronische long- en/of hartaandoeningen (o.a. COPD)
 - Via 5 à 7 Netwerken Palliatieve Zorg en/of Centra voor Levensvragen
1. Wat verstaan patiënten en geestelijk verzorgers onder spiritueel welzijn?
 2. Wat is het effect van de interventie op het spiritueel welzijn van patiënten?
 3. Welke elementen uit de interventie dragen bij aan een verbeterd spiritueel welzijn?

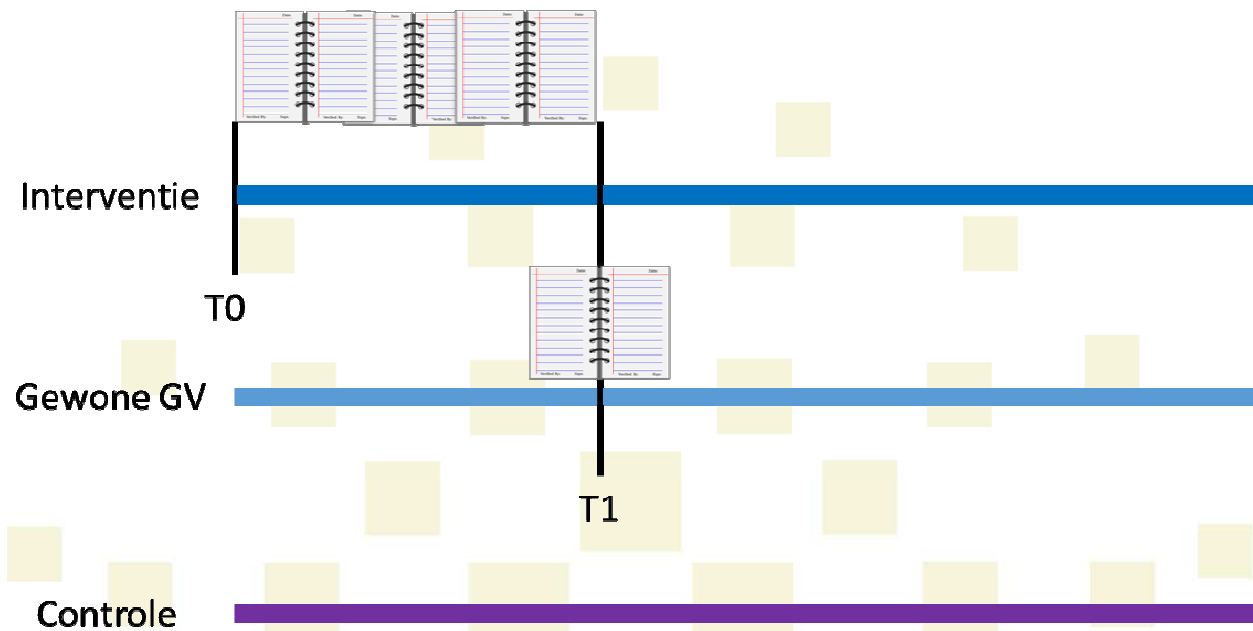
PLOEG 2: 'In dialoog met je levensverhaal' – 2

PLOEG 2: 'In dialoog met je levensverhaal' – 3

PLOEG 2: 'In dialoog met je levensverhaal' – 4

Tussenbalans – 3

- Gerandomiseerd interventie/effect-onderzoek
- Kwantitatief en kwalitatief: *mixed-methods*
- Specifieke doelgroep
- In aansluiting op werkwijze geestelijk verzorgers
- Systematisering van interventie; standaardisering

Basisdata Geestelijke Verzorging

In ontwikkeling

- Registratie en rapportage in PRADO: via Netwerken Palliatieve Zorg (i.s.m. IKNL en Fibula)
- Werkgroep VGVZ: GV en EPD (o.a. Hix)
- Landelijk expertisecentrum geestelijke verzorging (incl. onderzoeks-/kennisagenda)

TOT SLOT

Werk aan de winkel

